

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-311-8-44>

**PROBLEMS OF ENGLISH OFFICIAL BUSINESS
DISCOURSE TEXTS TRANSLATION**

**ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ АНГЛОМОВНОГО
ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО ДИСКУРСУ**

Nykytchenko K. P.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department
of Theory and Practice of Translation
from the English Language
Kyiv National Linguistic University
Kyiv, Ukraine*

Никитченко К. П.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
Київський національний
лінгвістичний університет
м. Київ, Україна*

Останнім часом у зв'язку з бурхливим розвитком ринкових відносин і корінними змінами у структурі економіки України, різко зросла кількість та обсяг зовнішньоторговельних операцій. Постійні ділові контакти з іноземними партнерами вимагають уміння складати стилістично, граматично і лексично коректні офіційно-ділові папери, а також адекватно розуміти їх зміст і перекладати англomовну документацію українською мовою.

Переклад текстів офіційно-ділового дискурсу забезпечує ефективну комунікацію, міжнародне співробітництво та виконання правових вимог. Ділова комунікація слугує важелем впливу суб'єктів комунікативного акту, а її переклад дозволяє забезпечити розуміння та повагу до культурних особливостей між різними країнами та їх мовами. Це є важливим для підтримання дружніх відносин та сприяння міжнародній кооперації, що є надзвичайно важливим у період війни в Україні.

Офіційно-діловий стиль як «макросередовище комунікації» [1] охоплює не лише діяльність уряду та міжнародні відносини, а й сферу економіки та торгівлі, військову галузь, сферу реклами, спілкування в офіційних установах та поза їх межами.

Переклад текстів офіційно-ділового дискурсу носить виключно інформативний характер [4], що зумовлено стереотипністю та стандартизацією цього стилю. Відповідно, компетентний переклад має бути точним, лаконічним, нормативним та стилістично нейтральним.

На лінгвістичному рівні проблеми в перекладі таких текстів пов'язані, насамперед, з 1) підбором вдалого еквівалента терміну мови оригіналу (так, термін *tax exemption* має відповідники 'податкова пільга' та 'звільнення від оподаткування / сплати податків'), 2) з використанням канцеляризмів і кліше (*I beg to inform you* 'сповіщаю Вас', *above stated* 'вищевказаний') та 3) неологізмів (наприклад, *mail-in* із елементом *-in* у постпозиції). У діловій кореспонденції превалюють стійкі словосполучення атрибутивно-субстантивного типу та кластери (*regulatory enactment* 'нормативний акт'), які становлять термінологічну базу певного тексту.

Суттєві труднощі викликані використанням символів, скорочень, зокрема абревіатур та акронімів. Як правило, така мовна компресія в процесі перекладу зникає у результаті експлікації (*medvac* 'медевакуація', *MP* 'член парламенту'), але скорочення у складі власних назв транскодуються (*Merck Sharp & Dohme Corp.* 'Мерк Шарп енд Доме Корп').

Тексти офіційно-ділового дискурсу характеризуються конвенціональністю у плані вираження: вони мають чітку структурну композицію в залежності від типу документу. Це і наявність преамбули, і зазначення дат, імен, адрес, використання заключних речень, у перекладі яких потрібно враховувати традиції та норми мови перекладу. Спеціальні терміни та топоніми у процесі перекладу замінюються на українські відповідники.

Певні перекладацькі труднощі пов'язані з полісемією термінологічних словосполучень. У цьому випадку контекст є визначальним при інтерпретації значення. До прикладу, фраза *numerous abuses* в українській мові може бути перекладена як 'надмірне насильство', так і 'численні зловживання'. Водночас існує також і проблема нестачі синонімічних рядів. Тож різні дієслова у інфінітивних конструкціях (*to enjoy*, *to benefit*) можуть передаватись синонімічно за допомогою повтору (<...> *право кожної людини на: користування результатами наукового прогресу* <...>; *користування захистом моральних і матеріальних інтересів* [2]).

The States Parties <...> *recognize the right of everyone:* <...>

(b) *To enjoy the benefits of scientific progress and its applications;*

(c) *To benefit from the protection of the moral and material interests* <...> [5].

Використання синонімів зумовлене рядом чинників, серед яких ключовими є відмінності між законодавствами різних країн та усталені найменування документів, структур та підрозділів. Так, англійська

назва документу *birth certificate* перекладається українською шляхом синонімічної заміни ‘свідоцтво про народження’, в той час як слово ‘сертифікат’ у цьому контексті є недоречним. Термін *agreement* має еквіваленти ‘угода’ та ‘договір’: *Software Services Agreement* ‘Договір про надання послуг з комп’ютерного програмування’. Загалом у текстах договорів вживання термінів має бути уніфіковане: не допускається використання контекстуальних синонімів. У сфері митного декларування термін *articles* ‘товари’ не доречно замінити синонімами на кшталт ‘предмети’, ‘вироби’.

Окрім лексичних аспектів перекладу, уваги потребують і граматичні конструкції. Не поодинокі випадки об’єднання кількох висловлювань в одне речення, які зазвичай починаються із нового абзацу.

<...> *and the articles* (...а товари)

remain under the control of <...> (залишаються під контролем...)

– *do not enter into the commerce* <...> (не вступають у торгівлю...).

Поширеними є дієприкметникові та інфінітивні конструкції, ускладненні складносурядні і складнопідрядні речення. Зважаючи на складність синтаксичної та семантичної структури речень в інструментарії перекладача існує цілий спектр трансформацій, які допомагають досягти прагматичної мети.

Asked if the United States is rendering military aid to the forces opposing the lawful government in that country the senator gave an evasive reply. ‘На питання про те, чи надають Сполучені Штати військову допомогу силам, які протистоять законному уряду цієї країни, сенатор дав ухильну відповідь’ [3, с. 12].

За можливості необхідним є дотримання структур вихідної мови з мінімальною кількістю перекладацьких трансформацій: *neither ... nor* ‘ні... ні’, *to guarantee* ‘гарантувати’, хоча це є не завжди доречним, як у наступному прикладі з інфінітивом: *the company to run at a loss* ‘компанія має збитки’. Речення з інверсією зберігають непрямої порядок слів в українській мові.

Окрім лінгвістичних особливостей, тексти офіційно-ділового дискурсу містять такі компоненти, як герб, емблема, печатка, підписи, які повинні бути зазначені в дужках курсивом або шрифтом меншого розміру (*місце печатки*). А сам переклад тексту документів вважається легітимним тільки у разі його подальшого завірення.

Тож, у результаті було виявлено специфічні риси текстів офіційно-ділового дискурсу, які викликають труднощі у перекладі українською

мовою. Це велика кількість спеціальної термінології, канцеляризми, неологізми, скорочення та граматичні структури, які вимагають застосування термінологічних еквівалентів, транскрибування, описового перекладу та інших трансформацій.

Література:

1. Врабель Т. Т. Лексичні особливості перекладу ділової кореспонденції. *Наукове мислення* : зб. статей учасників шостої міжнародної практично-пізнавальної інтернет-конференції «Наукова думка сучасності і майбутнього», (23–30 листопада 2016 р.). Дніпро : Видавництво НМ, 2016. С. 37–41.

2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Ратифікація РСР N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73 / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення: 28.03.2023).

3. Особливості перекладу текстів офіційно-ділового стилю: навч. посіб. для студентів IV курсу / укладач О. І. Мигалець, Ужгород : Видавництво «ФОП Сабов А. М.», 2019. 102 с.

4. *Business and Institutional Translation: New Insights and Reflections* / ed. by E. Poirier & D. Gallego-Hernández. Cambridge Scholars Publishing, 2018.

5. International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. General Assembly resolution 2200A (XXI). 16 December 1966. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-economic-social-and-cultural-rights> (дата звернення: 28.03.2023).